

REKOMENDACJA U DOTYCZĄCA DOBRYCH PRAKTYK W ZAKRESIE BANCASSURANCE

Komentarz

Dawid Rogoziński

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Wolters Kluwer

REKOMENDACJA U DOTYCZĄCA DOBRYCH PRAKTYK W ZAKRESIE BANCASSURANCE

Komentarz

Dawid Rogoziński

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Wolters Kluwer

WARSZAWA 2024

Stan prawny na 1 października 2024 r.

Recenzent

Dr hab. Katarzyna Malinowska, prof. Akademii Leona Koźmińskiego

Wydawca

Anna Kubuj-Kacperek

Redaktor prowadzący

Paulina Ambroży

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Kruś

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
UCHWAŁA Nr 243/2023 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie wydania Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance (Dz.Urz.KNF z 2023 r. poz. 15)	11
Załącznik	12
Rekomendacja U dotycząca dobrych praktyk w zakresie bancassurance	12
Wstęp	12
Słowniczek stosowanych pojęć	16
Wstęp	19
I. Zarząd i rada nadzorcza	26
Rekomendacja 1	26
Rekomendacja 2	33
Rekomendacja 3	39
Rekomendacja 4	41
Rekomendacja 5	42
II. Zarządzanie ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance	46
Rekomendacja 6	46
III. Rola jednostki	55
Rekomendacja 7	55

IV. Polityka rachunkowości	63
Rekomendacja 8	63
Rekomendacja 9	73
V. Relacje z klientami i finansującymi ubezpieczenie	75
Rekomendacja 10	75
Rekomendacja 11	83
Rekomendacja 12	91
Rekomendacja 13	104
Rekomendacja 14	111
Rekomendacja 15	121
Rekomendacja 16	128
Rekomendacja 17	134
Rekomendacja 18	150
Rekomendacja 19	158
Rekomendacja 20	167
Rekomendacja 21	170
Rekomendacja 22	176
VI. System kontroli wewnętrznej w zakresie	
bancassurance	180
Rekomendacja 23	180
Bibliografia	185
Wykaz aktów prawnych	199

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c.** – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.)
- Konstytucja RP** – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- pr. bank.** – ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm.)
- Rekomendacja S** – uchwała Nr 492/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z 3.12.2019 r. w sprawie wydania Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie (Dz.Urz. KNF poz. 39 ze zm.)
- u.b.r.** – ustawa z 11.05.2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1035)
- u.d.u.** – ustawa z 15.12.2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz.U. z 2024 r. poz. 1214)
- u.d.u.r.** – ustawa z 11.09.2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 838)

u.k.h.	– ustawa z 23.03.2017 r. o kredycie hipotecznym oraz nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz.U. z 2022 r. poz. 2245 ze zm.)
u.k.k.	– ustawa z 12.05.2011 r. o kredycie konsumentskim (Dz.U. z 2023 r. poz. 1028 ze zm.)
u.o.k.k.	– ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2024 r. poz. 594 ze zm.)
u.p.n.p.r.	– ustawa z 23.08.2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 845)
u.r.r.	– ustawa z 5.08.2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1109)
u.s.k.o.k.	– ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 512 ze zm.)
u.z.n.k.	– ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233)

Czasopisma i publikatory

BiK	– Bank i Kredyt
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
M.Pr.Bank.	– Monitor Prawa Bankowego
MoP	– Monitor Prawniczy
MSiG	– Monitor Sądowy i Gospodarczy
OSNC	– Orzecnictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
Pr. As.	– Prawo Asekuracyjne
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
RU	– Rozprawy Ubezpieczeniowe
WU	– Wiadomości Ubezpieczeniowe

Inne

APK	– analiza potrzeb klienta
CPI	– <i>credit protection insurance</i>
KNF	– Komisja Nadzoru Finansowego
LtV	– <i>loan to value</i>
OWCA	– osoby wykonujące czynności agencyjne
OWU	– ogólne warunki ubezpieczenia
PIU	– Polska Izba Ubezpieczeń
Polityka	– Polityka w zakresie bancassurance
RKN	– Rejestr Klauzul Niedozwolonych
SA	– sąd apelacyjny
SKOK	– spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
SOKiK	– Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
SR	– sąd rejonowy
TS	– Trybunał Sprawiedliwości
UFK	– ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy
UOKiK	– Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
ZBP	– Związek Banków Polskich

UCHWAŁA Nr 243/2023 KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

z dnia 26 czerwca 2023 r.

w sprawie wydania Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance

(Dz.Urz.KNF z 2023 r. poz. 15)

Na podstawie art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 2324, z późn. zm.¹), art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 924, z późn. zm.²), art. 12 ust. 1b ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 753 i 825) uchwala się, co następuje:

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 2339, 2640 i 2707 oraz z 2023 r. poz. 180, 825, 996 i 1059.

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 1358, 1488, 1933, 2339, 2640 oraz z 2023 r. poz. 180, 614 i 996.

§ 1.

Wydaje się Rekomendację U dotyczącą dobrych praktyk w zakresie bancassurance, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2.

1. Banki dostosują swoją działalność do rekomendacji, o której mowa w § 1, nie później niż w terminie do dnia 1 lipca 2024 r.
2. Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe dostosują swoją działalność do rekomendacji, o której mowa w § 1, nie później niż w terminie do dnia 1 stycznia 2025 r.
3. Do czasu dostosowania się, o którym mowa w ust. 1, banki stosują rekomendację, o której mowa w § 4.

§ 3.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 4.

Traci moc uchwała nr 183/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie wydania Rekomendacji U dotyczącej dobrych praktyk w zakresie bancassurance (Dz. Urz. KNF z 2014 r. poz. 12).

§ 5.

Uchwała wchodzi w życie z dniem następnym po dniu ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK

Komisja Nadzoru Finansowego

Rekomendacja U dotycząca dobrych praktyk w zakresie bancassurance

Wstęp

Niniejsza Rekomendacja wydana jest na podstawie art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 2324, z późn. zm. dalej: „ustawa – Prawo bankowe”), art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 924, z późn. zm. dalej: „ustawa o SKOK”) oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 753, z późn. zm.).
Zastępuje ona Rekomendację U Komisji Nadzoru Finansowego z 24 czerwca 2014 r.

Rekomendacja U skierowana jest do:

- banków krajowych i oddziałów banków zagranicznych w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe (dalej: „banki”),
- spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w rozumieniu ustawy o SKOK (dalej: „SKOK”),
- oddziałów instytucji kredytowych w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe,

o ile przedmiotem ich działalności są czynności uregulowane niniejszą Rekomendacją, współpracujących w zakresie bancassurance z krajowymi zakładami ubezpieczeń i zagranicznymi zakładami ubezpieczeń w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 656, z późn. zm.; dalej: „ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”), wykonującymi działalność ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: „zakłady ubezpieczeń”).

Implementacja Rekomendacji U powinna być dokonana z uwzględnieniem zasady proporcjonalności rozumianej jako dostosowanie przyjętych rozwiązań do skali i stopnia skomplikowania prowadzonej działalności, jak również indywidualnej specyfiki i profilu tej działalności. Oznacza to, że prowadząc działalność w zakresie bancassurance należy stosować się do rekomendacji, przy czym stopień złożoności polityki procedur powinien być adekwatny do skali i poziomu ryzyka związanego z działalnością w obszarze bancassurance. Stosowanie tej zasady nie może skutkować pogorszeniem poziomu ochrony klienta. Jednostka jest odpowiedzialna za wykazanie, że skorzystanie przez nią z zasady proporcjonalności nie wpływa na obniżenie poziomu ochrony klienta lub finansującego ubezpieczenie.

Postanowienia Rekomendacji dotyczące systemu kontroli wewnętrznej stosuje się odpowiednio do banków spółdzielczych, w których kontrola wewnętrzna wykonywana jest zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe – przez jednostkę zarządzającą systemem ochrony na zasadach określonych w umowie systemu ochrony lub – zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe – może być wykonywana przez bank zrzeszający na zasadach określonych w umowie zrzeszenia.

Mając na uwadze przedmiot działalności Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej określony w art. 44 ust. 5 ustawy o SKOK, organ nadzoru oczekuje, że będzie ona wspomagać SKOK w procesie wdrażania postanowień Rekomendacji U. W celu zastosowania zasady proporcjonalności, do najmniejszych SKOK, rozumianych jako SKOK spełniające łącznie dwa kryteria, tj. posiadających sumę bilansową niższą niż 50 mln zł oraz liczbę członków poniżej 10 tys., kierowane są bezpośrednio rekomendacje główne (tj. Rekomendacja 1, Rekomendacja 2 itd.), a w zakresie objętym rekomendacjami szczegółowymi (tj. rekomendacjami 1.1, 1.2 itd.) SKOK mogą wprowadzić własne rozwiązania, mając na uwadze, aby rozwiązania te zapewniały realizację celów określonych w poszczególnych rekomendacjach, z wyjątkiem Rekomendacji 6 oraz 1022, które powinny być stosowane w pełnym zakresie przez wszystkie SKOK.

Jednostki sporządzające sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120, z późn. zm. dalej:

„ustawa o rachunkowości”) oraz przepisami wykonawczymi do ustawy o rachunkowości, w kwestiach nieuregulowanych w tych przepisach, stosują art. 10 ust. 3 ustawy o rachunkowości.

Kierując się zasadą dobra ogólnego, w celu ograniczenia ryzyka systemowego, Komisja Nadzoru Finansowego oczekuje, że oddziały instytucji kredytowych w Polsce będą w odpowiednim zakresie również przestrzegać postanowień Rekomendacji U, w tym w szczególności Rekomendacji 7, 8 oraz 10–22. W przypadku oddziału banku zagranicznego odpowiedzialność w obszarach wymienionych w Rekomendacjach 1–3 spoczywa na dyrektorsze oddziału.

Rekomendacja U uwzględnia uregulowania zawarte m.in. w:

- ustawie – Prawo bankowe,
- ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz.U. z 2023 r. poz. 1111; dalej: „ustawa o dystrybucji ubezpieczeń”) implementującej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń (Dz.Urz. UE L 26 z 02.02.2016, str. 19, z późn. zm. dalej: „IDD”);
- ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej,
- ustawie z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. z 2022 r. poz. 1595),
- ustawie o SKOK,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 646, z późn. zm.) implementującej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych oraz zmieniającą dyrektywę 2002/92/WE i dyrektywę 2011/61/UE (Dz.Urz. UE L 173 z 12.06.2014, str. 349, z późn. zm.),
- ustawie o rachunkowości,
- rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2017/2358 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów w zakresie nadzoru nad produktem i zarządzania nim dla zakładów ubezpieczeń i dystrybutorów ubezpieczeń (Dz.Urz. UE L 341 z 20.12.2017, str. 1, z późn. zm.),
- rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2017/2359 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów informacyjnych i zasad prowadzenia działalności mających zastosowanie do dystrybucji ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (Dz.Urz. UE L 341 z 20.12.2017, str. 8, z późn. zm.),
- rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (Dz.U. UE L 352 z 09.12.2014, str. 1, z późn. zm. dalej: „PRIIP”),

- rozporządzeniu (WE) Nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz. Urz. UE L 243 z 11.09.2002, str. 1, z późn. zm.),
- rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. Urz. UE L 176 z 27.06.2013, str. 1, z późn. zm.).

Wpływ na standardy współpracy instytucji zainteresowanych oferowaniem klientom produktów ubezpieczeniowych ma nie tylko Rekomendacja U, ale także inne rekomendacje organu nadzoru. Postanowienia w nich zawarte powinny obowiązywać w zakresie wynikającym z przedmiotu poszczególnych rekomendacji. W przypadku następujących obszarów: system kontroli wewnętrznej, relacje z klientami i finansującymi ubezpieczenie, ład wewnętrzny i konflikty interesów Rekomendacja U powinna być stosowana zgodnie z zaleceniami nadzorczymi zawartymi w Rekomendacjach B-SKOK, Rekomendacji H, Rekomendacji S i Rekomendacji Z. Rekomendacje mają charakter uzupełniający względem powszechnie obowiązujących przepisów prawa i nie mogą być interpretowane w sposób, który mógłby prowadzić do nieprzestrzegania tych przepisów.

Przedstawiony w Rekomendacji U zbiór zasad dotyczących dobrych praktyk w zakresie bancassurance nie obejmuje kompleksowo obszaru dystrybucji ubezpieczeń. Wynika to z uregulowania kwestii dystrybucji ubezpieczeń w dwóch kluczowych pakietach regulacyjnych, które znajdują tu zastosowanie:

1. pierwszy pakiet regulacyjny obejmuje zasady dystrybucji ubezpieczeń zgodnie z IDD implementowaną w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń oraz aktach wykonawczych wydanych na jej podstawie, w szczególności rozporządzeniach delegowanych uzupełniających IDD, jak również – dla produktów o charakterze inwestycyjnym – zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 lutego 2016 r. w sprawie minimalnego zakresu danych zamieszczanych w ankiecie dotyczącej potrzeb ubezpieczającego lub ubezpieczonego (Dz. U. z 2016 r. poz. 167);
2. drugi pakiet regulacyjny obejmuje katalog obowiązków regulacyjnych nałożonych na podmioty rynku finansowego wobec klientów detalicznych, wskazanych w PRIIP.

Zagadnienia objęte Rekomendacją U dotyczą następujących obszarów:

- I. Zarząd i rada nadzorcza;
- II. Zarządzanie ryzykami związanymi z działalnością w obszarze bancassurance;
- III. Rola jednostki;
- IV. Polityka rachunkowości;
- V. Relacje z klientami i finansującymi ubezpieczenie;
- VI. System kontroli wewnętrznej w zakresie bancassurance.

Rekomendację U stosuje się do:

1. umów ubezpieczenia zawieranych od dnia wdrożenia Rekomendacji,
2. odnowień/automatycznych kontynuacji indywidualnych umów ubezpieczenia, z zastrzeżeniem że Rekomendacji 20 nie stosuje się do odnowień/automatycznych kontynuacji umów zawartych do dnia wdrożenia Rekomendacji, jeżeli odnowienie/automatyczna kontynuacja następuje na identycznych warunkach z punktu widzenia ubezpieczonego klienta, w szczególności co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej, wyłączeń odpowiedzialności, taryf i sposobu naliczania składki,
3. klientów przystępujących do grupowych umów ubezpieczenia na cudzy rachunek od dnia wdrożenia Rekomendacji,
4. klientów odnawiających uczestnictwo/automatycznie kontynuujących uczestnictwo w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek, z zastrzeżeniem że Rekomendacji 20 nie stosuje się do klientów odnawiających uczestnictwo/automatycznie kontynuujących uczestnictwo w umowach zawartych do dnia wdrożenia Rekomendacji, jeżeli odnowienie uczestnictwa/automatyczna kontynuacja uczestnictwa w grupowych umowach ubezpieczenia następuje na identycznych warunkach z punktu widzenia ubezpieczonego klienta, w szczególności co do zakresu ochrony ubezpieczeniowej, wyłączeń odpowiedzialności, taryf i sposobu naliczania składki.

Organ nadzoru oczekuje, że banki i oddziały instytucji kredytowych dostosują swoją działalność do Rekomendacji U nie później niż do dnia 1 lipca 2024 r., a SKOK – nie później niż do dnia 1 stycznia 2025 r.

Słowniczek stosowanych pojęć

- a) **Apetyt na ryzyko** – bieżąca i przyszła gotowość jednostki do podejmowania ryzyka.
- b) **Bancassurance** – oferowanie ubezpieczeń przez jednostki (pośrednictwo ubezpieczeniowe lub oferowanie przystąpienia do zawartej przez jednostkę umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek) na podstawie umów zawartych pomiędzy jednostką a zakładem ubezpieczeń, bezpośrednio powiązane albo niepowiązane z produktem jednostki, w tym także oferowanie klientom ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym lub oszczędnościowym. Przez bancassurance należy także rozumieć zawieranie przez jednostkę umów ubezpieczenia powiązanych z produktem jednostki, w przypadku których finansujący ubezpieczenie, na podstawie umowy zawartej z jednostką jest zobowiązany do pokrycia kosztów jej ochrony ubezpieczeniowej.
- c) **Jednostka** – to:
 - **bank krajowy** – bank, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe,

- **odział banku zagranicznego** – jednostka organizacyjna banku zagranicznego, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 20 ustawy – Prawo bankowe,
- **SKOK** – spółdzielnia w rozumieniu art. 2 ustawy o SKOK.
- d) **Klient** – to podmiot:
 - poszukujący ochrony ubezpieczeniowej, który wyraził wolę podjęcia czynności służących zawarciu, za pośrednictwem jednostki, umowy ubezpieczenia, lub
 - ubezpieczający lub ubezpieczony w umowie zawartej za pośrednictwem jednostki, lub
 - ubezpieczony w umowie ubezpieczenia na cudzy rachunek, w której jednostka występuje jako ubezpieczający.
- e) **Finansujący ubezpieczenie** – to podmiot inny niż klient, który zamierza zawrzeć lub zawarł umowę z jednostką, na podstawie której zobowiązany jest pokryć koszty ochrony ubezpieczeniowej tej jednostki.
- f) **Komitet audytu** – komitet do spraw audytu, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz.Urz. L 158 z 27.05.2014, str. 77, ze zm.) oraz w rozdziale 8 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1015).
- g) **Model biznesowy** – przyjęte przez jednostkę zasady współpracy w zakresie usług bancassurance z zakładami ubezpieczeń odnoszące się do roli jednostki w procesie oferowania ubezpieczeń (np. jako pośrednika ubezpieczeniowego, ubezpieczającego w umowie ubezpieczenia grupowego).
- h) **Odnowienie/automatyczna kontynuacja indywidualnych umów ubezpieczenia/odnowienie uczestnictwa/automatyczna kontynuacja uczestnictwa w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek** – przedłużenie, na warunkach określonych w umowie ubezpieczenia, okresu obowiązywania indywidualnych umów ubezpieczenia/okresu uczestnictwa w grupowych umowach ubezpieczenia na cudzy rachunek,
- i) **Pośrednictwo ubezpieczeniowe** – wykonywanie przez jednostkę pośrednictwa w zakresie dystrybucji ubezpieczeń w rozumieniu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.
- j) **Pośrednik ubezpieczeniowy** – jednostka wykonująca dystrybucję ubezpieczeń w rozumieniu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.
- k) **Produkt CPI** – ubezpieczenie spłaty kredytu (hipotecznego, konsumenckiego lub karty kredytowej) lub pożyczki (z ang. credit protection insurance (CPI)), z wyłączeniem ubezpieczeń do kart płatniczych niezwiązanych ze spłatą zadłużenia.
- i) **Produkt jednostki** – produkt inny niż produkt ubezpieczeniowy oferowany przez jednostkę.

- j) **Wynagrodzenie** – wynagrodzenie otrzymywane przez jednostkę z tytułu dystrybucji ubezpieczeń w rozumieniu ustawy o dystrybucji ubezpieczeń lub wynagrodzenie otrzymywane przez osoby, przy pomocy których jednostka wykonuje czynności w zakresie bancassurance.
- k) **Trwały nośnik** – trwały nośnik w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2020 r. poz. 287 z późn. zm.).
- l) **Zakład ubezpieczeń** – krajowy zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 18 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, lub zagraniczny zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 55 tej ustawy.

WSTĘP

Uwagi ogólne

Autor obrał sobie za cel przygotowanie stosunkowo zwięzłego komentarza do Rekomendacji U, który mógłby posłużyć w pracy zawodowej (przy tworzeniu wzorców umów, aktów wewnętrznych, procedur strategii dystrybucyjnych i analiz kredytowych oraz egzekwowaniu należności bankowych i sporach dotyczących umów o usługi finansowe) osobom zarówno już doświadczonym w sektorze *bancassurance*, jak i dopiero zapoznającym się z tą tematyką. Jest to jednak o tyle problematyczne, że *bancassurance* znajduje się na styku kilku niezwykle specyficznych obszarów regulacyjnych: prawa bankowego, prawa ubezpieczeniowego, prawa zabezpieczeń oraz reżimu ochrony klienta (konsumenta). Dodatkowo kształt regulacji związanych z rynkiem bankowym i ubezpieczeniowym oraz ochroną klienta w ramach nawiązywanych tam stosunków prawnych jest silnie zdeterminowany przez prawodawcę unijnego, a więc także kształtowany w praktyce przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zadanie polegające z jednej strony na syntetycznym przedstawieniu omawianej problematyki, a z drugiej – zachowaniu takiej narracji, która pozwoli Czytelnikowi zrozumieć istotę zagadnień i nie będzie wymagać odsyłania „na każdym kroku” do innych publikacji, było co najmniej niełatwe. Autor chętnie skorzysta z uwag Czytelników przy ewentualnych kolejnych wydaniach

publikacji, które będą służyć czytelności i przystępności komentarza oraz jego „wyważonej” kompleksowości.

Komentarz ma charakter komentarza prawniczego i pod tym kątem omówiona została każda z 23 rekomendacji składających się na treść Rekomendacji U. Nietrudno jednak zauważyć, że część z nich ma charakter zdecydowanie bardziej narracyjny i odnoszący się do procesów wewnętrznych oraz kwestii ekonomicznych czy związanych z zarządzaniem aniżeli mechanizmów prawnych. Stąd niektóre komentarze (szczególnie do rekomendacji 1–5, 6, 8, 9 i 23) koncentrują się jedynie na tych elementach omawianych fragmentów, które mogą się odnosić do sfery prawnej działalności banku w obszarze *bancassurance*. Tymczasem rekomendacje 7, 10–22 odnoszą się już wybitnie do tej sfery i zostały omówione z uwzględnieniem wszystkich szczegółów.

Brak jest obecnie regulacji ustawowych odnoszących się bezpośrednio do problematyki *bancassurance*, chociaż niektóre zagadnienia w tym zakresie zostały punktowo omówione w ramach ustaw szczególnych³. Nie oznacza to jednak, że ustawodawca w sposób spójny uregulował choćby jeden z obszarów aktywności gospodarczej w sektorze *bancassurance*. Tymczasem specyfika sytuacji dystrybucyjnej w tym sektorze budzi wiele wątpliwości interpretacyjnych. Kluczowym problem jest,

³ Zob.: art. 7 ust. 3, art. 13 ust. 1 pkt 9 i 10, art. 30 ust. 1 pkt 10 i 14 u.k.k. oraz – analogicznie – art. 7 ust. 6, art. 29 ust. 1 pkt 4 i 9 u.k.h., które dotyczą obowiązków informacyjnych kredytodawcy związanych z oczekiwaniem ustanowienia prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu z wykorzystaniem ubezpieczeń; art. 9 u.k.h. (w szczególności ust. 2 i 3), który bezpośrednio dotyczy kwestii dystrybucji ubezpieczeń spłaty kredytu hipotecznego przez kredytodawcę; art. 51 pkt 2 u.k.k., który dotyczy prowizji za przedterminową spłatę kredytu w przypadku jej dokonania na skutek skorzystania z zabezpieczeń ustanowionych z wykorzystaniem umowy ubezpieczenia; art. 29 ust. 5a i 5b u.k.h., który dotyczy rozliczenia kosztów związanych z podwyższonym ryzykiem kredytodawcy w okresie do ujawnienia wpisu hipoteki w księdze wieczystej, a które to *de facto* najczęściej wiążą się z tzw. ubezpieczeniem pomostowym; art. 10 u.d.u., który dotyczy proponowania zawarcia umowy ubezpieczenia w pakiecie wraz z inną usługą, oraz art. 18 u.d.u.r., który wprowadził zakaz pobierania przez ubezpieczającego wynagrodzenia w związku z oferowaniem możliwości skorzystania z ochrony ubezpieczeniowej lub czynnościami związanymi z wykonywaniem umowy ubezpieczenia.